

avskr. av V. J. Jonn

L.U.F. Acc. N:r 853:5

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gottfr. Wagnér

Härad: Östra

Address:

Socken: Alsheda

Berättat av: Fru Wagnér

Uppteckningsår,

Född år i Alsheda

Kvicksilver för tur med svinen.

För att få tur med svinen ska man ha kvicksilver i deras matbo.
Man borrar ett hål och häller i litet kvicksilver och täpper sen
till hålet med en pinne.

Upptecknarens moder har hört detta av sömmerskan Kristina
Andersson, Nyelund, Frugård. Alsheda.

853

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagner.

853.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknarens mor, född 1846.

(21 sid)

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tydor.

Om det från kokkärl som står över elden, höres ljud som av en stilla jägger, betyder det missdöd, någon dör av olycks-händelse e.dyl.

Om en fågel tittar i fönstret, bådar det dödsfall.

Om en rödstjärt flyger under buken på en ko, så mjölkar denna blod.

När tuppen gal om kvällen, är det dålighet, spöken o.d. i närheten.

Man skall ta på sig om vänstra foten först, så går man inte galet. (vilse)

När det stunnar (Kiar), kommer det främmande. Kliar det på hakan eller överläppen, stunnar det skäggigt, d.v.s det kommer manfolk. Kliar det till höger på näsan, kommer det man-folk, kliar det till vänster, kommer fruntimmer. Kliar det högra ögat, får man skratta, kliar det vänstra, får man gråta.

Om en kaka vänder sig i ugnen (räkar falla med över-sidan nedåt), får man spörja dött. Är det en stor kaka, blir det en äldre person som dör, är det en liten kaka, dör ett barn.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare. Upptecknarens mor. LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kvicksilver för tur med svinen.

För att få tur med svinen ska man ha kvicksilver
i deras matho. Man borrar ett hål och häller i litet kvicksil-
ver och täpper sen till hålet med en pinne.

Upptecknarens moder har hört detta av sömmerskan

Kristina Andersson, Nyelund, Frugård, Alsheda.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Blasius. Blåsmässedagen.

Blåsmässedagen (dagen efter 13-dagen) får man inte
spinna något av lin, för då blir linskörden dålig.

En gång omkring 1860 hade en liten flicka i Als-
heda på blåsmässedagen tagit in vagnen och börjat spinna under
det föräldrarna varo ute. Fadern, som först kom in, förebrådde
flickan och bar genast ut vagnen.

853

F.

7

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

Ondabettet.

En bondhustru, Stina - Kari (Jonas Johanssons hustru)

i Bjälkagård, Alsheda, fick onda bettet. Hon hade mycket svår värk,

Omkring 1850-talet.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Upptecknarens mor.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Husförhörshistoria.

Vid ett husförhör frågade prästen en pojke från

Björkholm: "Var är din fader?" "Han ledde utomkring med stutten",
svarade pojken.

Pojkens far hade två gårdar. Den ena av dem låg vid
sjön. Vid tillfället i fråga skulle väl fadern föra med sig en
stut från den ena av gårdarna till den andra.

Sm. Östra härad.

Upp tecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

Meddelare Upptecknarens mor.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tre-gummor.

I Alsheda kyrkby några meter från nuvarande lä-rarbostaden stod på 1800-talet två små stugor. I den ena stugan bodde en gumma som kallades Tasella, och stugan nämdes Tasellas. I den ena stugan bodde två systrar, Halt-Anna och Sara, kallad Sara med röva. Anna var halt på ena benet, Sara på båda. De kom visst ibland inte överens om, vilken av dem som ägde stugan. När Anna kom haltande, tyddes det av folket så: "Suva å mi, stuva å mi" (stugan är min). När sedan Sara kom efter, haltande åt båda hällen, tyddes det som "Stuva å varken mi eller di".

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Upptecknarens mor.

10

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESAMM.

Sölförökelse.

Vid en sölförökelse, någon gång under första
hälften av 1800-talet gick en bondhustru, Karin Tapper i Björk-
holm, Alsheda, in till en grannhustru, Ann-Maja (Nannes hustru),
och sade :"Om jag trodde att världen vore skut, skulle jag skära
min julost."

En ung kvinna, Johanna Till från Kullen, Prästorp,
Alsheda, hade en del papperskarameller, som förmodligen varo hen-
ne mycket kära. Vid en solförmörkelse tog hon sönder dessa kara-
meller och åt upp sockret.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tranan bär ljus i säng.

När meddelaren var barn skulle hon om vårfstudagsafton gå tidigt i säng, därför att "tranan bär ljus i säng."

När meddelaren lagt sig, tog modern ett tänt ljus och gick utanför fönstret och lyste.

Talesättet "tranan bär ljus i säng" är allmänt känt. Upptecknaren har dock räknat personer, som icke känt till det samma. Något utöver detta talesätt har upptecknaren inte kunnat finna.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Myrlingen i bäcken. (Sägen.)

I en bäck i Vagnhester Bjälkagårds kohage finnes en myrling. Ett barn hade blivit mördat där.

En gång när en ung kvinna, som hette Ann-Maja och bodde i Horsabäck, en annandagsotta skulle rida till Skede, där hon skulle vara fadder vid ett barndop, blev hon, när hon kom till bäcken ifråga, kastad av hästen.

En annan gång - det var också en helgdagsotta, hörde hon, när hon kom dit till bäcken, att det tröskade med slaga.

Meddelaren hade hört ovanstående av Ann-Majas dotter, lantbrukarehusrun Stina Karin Andersson.

859

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

14.

14

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNE

Tenngruvan i Vagnhester. (Sägen.)

Å ägorna till Vagnhester Svensgård finnes en tenngruva.

Det är känt, i vilken hage den är belägen, men ännu har ingen kunnat finna den.

Upptecknaren hörde i unga år denna sägen.

853

15.

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagner.

15

Alsheda socken.

Meddelare Upptecknarens mor.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lyktgubbe. (Sägen.)

Å en tråda å Vagnhester Svensgård syntes förr en lykt-
gubbe.

Meddelaren hörde ovanstående omkring slutet av 1850-talet.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

16

Friaren, som gönde bodnyckeln. (Sägen.) *Saga!*

Det var en, som kom och skulle fria till en flicka.

Då hade honen stor tägtott på vagnen.

"Det var en förskräcklig tägtott du har", sade han.

"En sådan spinner jag opp om dagen", sade hon.

Då tog friaren bodnyckeln och hängde den i tägtotten.

Sen reste han sin väg. Han skulle komma igen om en tid.

När han kom igen, sade de till honom: "Kära hjärtans mäniska, vi har letat så efter bodnyckeln sen du var här."

Då visade han dem var den fanns.

Sen for han sin väg och sen kom han väl aldrig mer igen.

853

17

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUND'S UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV
17s

Frun, som flög i luften. (Sägen.)

En hustru, som hette Stina-Kari och bodde i Bitsås under

Borragård, Alsheda socken, såg en gång, när hon gick en tvärtoms-väg genom skogen, en fru som flög i luften.

Meddelaren hade hört ovanstående i unga år.

853

18.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alshedas socken. Meddelare Upptecknarens mor.

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

18

Svinlort mot näsblod.

Den som har näsblod, skall hålla en färsk svinlort för
näsan.

Meddelaren hade hört detta i unga år.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

Tungröta hos kreatur.

När meddelaren var barn, sades det under en viss tid, att kreaturen hade tungröta. Det kom ut ett rykte, att det var en kvinna, som skulle ge sin ko dricka, och då föll kons tunga, som lossnat, i ämbaret.

Under den tiden hade meddelarens far till sommarbete mottagit en kviga, som tillhörde socknens organist.

Tidigt en otta kom organistens fru och knackade på i meddelarens föräldrahem, för att höra efter, hur det var med kvigan.

Meddelarens mor kunde då trösta den oroliga frun med, att kobotaren just var där. Det var Pelle i Kroken.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknares mor.

Jödde i Fågellund, en klok.

Jödde i Fågellund (även Råbockaängen) var koabotare.

Han olade svin och högg av kreaturens klövar.

Anmärkning. Olade, botade för olet.

När kreaturen få stå inne lång tid och inte
släppas lösa, så att de få röra sig fritt, så
växa klövarna ut, och bli så långa, att dju-
ren besväras därav.

853

21

21

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. Meddelare Upptecknarens mor.

En svart so på Kåraliden. (Sägen.)

En karl, som i dagligt tal kallades Kroka-Joan, såg en
kväll på Kåraliden en svart so.

Meddelaren hörde ovanstående i unga år.

Kåraliden (egentligen Kåragårdsleden) finnes å vägen

Vagnhester - Granstorp, Alsheda socken.